

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

„Tridnevna bitka v aneksijskem odseku končana.“

Tako je z nekakim ponosom pisal pretekli teden „Slovenec“ poročajoč, da je po 3 dnevih razpravah v aneksijskem odseku prišlo do zaključka. Sklenila se je vodena resolucija proti baronu Burianu, ki se sklepom aneksijskega odseka smeja, Binert je srečno odnesel kožo. Odbil je vse napade, češ da je nedolžen in je kriv edino Burian. Resolucije Jugoslovanov, ki so bile naperjene naravnost proti Binertu in njega vladi, so propadle. Vlada je naskok združenih Slovencev in Hrvatov zavrnila.

„Tridnevna bitka v aneksijskem odseku končana s porazom!“ tako bi imelo pisati glasilo dr. Šušteršiča.

Poraz v aneksijskem odseku je še poseben poraz dr. Šušteršiča, ki je predsednik aneksijskega odseka. V veliki pozi branitelja bosanskih kmetov se je dr. Šušteršič postavil na čelo gibanju proti agrarni banki. Njegov „upliv“ pa se je izkazal kot jalov. Binert in njegova vlada še stojita neomajano.

Ali bode Šušteršič dosleden? Ali bo odložil predsedstvo odseka? Ali bo vlado dosledno na Dunaju in v Ljubljani napadal? Ne, tega ne stori. Vlada dobro čuti, da je dr. Šušteršičeva vojska le dozdevna, da ni resna. Saj se vlada in klerikalci v Ljubljani objemajo kot doslej, pa tudi na Dunaju ni videti nič prave resne opozicije, le votle fraze in bobneče grožnje. Ker vlada ve, da vse skupaj pravzaprav ni nič drugega kakor prazno govoričenje, zato se dr. Šušteršičeve opozicije prav nič ne boji.

V takih rokah je naša usoda! Krepka in poštena delegacija bi bila z Binertovo vlado že pomedla. Klerikalci so zopet za blamažo bogatejši.

Politične vesti.

Shod narodno-napredne stranke v Hotelderšici se je vršil preteklo nedeljo pop. Govornika

dr. Oražen in dr. Švigelj sta govorila ob splošnem pritrjevanji mnogoštevilnih zborovalcev.

Shod v Veliki Loki je preteklo nedeljo obiskalo kakih 600 mož. Govorila sta dr. Tavčar in dr. Žerjav.

Shod narodno-napredne stranke v Ljubljani se je vršil na vnebohod v Ljubljani. Vdeležilo se ga je kakih 700—800 mož. Predsednik je bil odvetnik dr. Fran Novak, poročal je državni poslanec Ivan Hribar, ki je v svojem zanimivem govoru pojasnil, da je edino Binertovo vlado, ne pa Buriana prijemati radi nesrečne agrarne banke v Bosni. Avstrijska vlada je pritrčila privilegiju madjarske banke, torej je ona nam odgovorna. Zavračal je dalje razne neistinite trditve posl. Jarca. Ves shod je bil glasna, a pravična obsodba, korupnega in Slovenstvu sovražnega dela S. L. S.

Volitve na Štajerskem. V kmečkih občinah po vsem Štajerskem, tako slovenskem kakor v nemškem delu so zmagali klerikalci. Le dva nemška agrarca sta zmagala. Klerikalizem je pač tu in onostran Save isti. Deluje se z vero, spovednico, prižnico, lažmi in „Narodna stranka“ je dosegla povsod častne manjšine ($\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ glasov).

Banka popolare v Gorici zgubljena! Kreditanstalt je odklonila sanacijo te banke. Izkazalo se je, da bodo izgube še večje, kot se je izvirno mislilo. Najbrže pride za tem polomom polom par laških trgovin v Gorici. Izgube zadenejo edino Lahe, ker Slovenci niso imeli s to banko nič opraviti.

Pri volitvah v pokojninski zavod zasebnih uradnikov v Trstu so zmagali Lahi. Slovenci se niso udeležili radi laških volilnih sleparij.

Državni zbor. Posl. Masarik je predlagal nujno, da avstrijska poslanska zbornica izrazi simpatije preganjanim srbskim veleizdajnikom in obsodi škandalozno hrvaško pravosodje, ki skoro eno leto že muči uboge srbske obtožence. Za predlog je glasovalo 167, proti le 132 poslancev! Za nujnost treba $\frac{2}{3}$ večine, zato predlog ni sprejet, a vendar je jasno, da je ve

čina avstrijske poslanske zbornice na strani preganjanih bratov Srbov! Vlada je doživela s tem hud poraz. Tudi naši klerikalci so na Dunaju morali glasovati za Srbe, v Ljubljani pa zabavljajo nad njimi. Gori se namreč sramujejo Čehov.

Nemški cesar zadovoljen. Nemški listi pišejo, da je nemški cesar silno zadovoljen z inšpekcijo avstrijskih Nemcev, ki jo je opravil te dni na Dunaju. Dolgo so se Dunajčani upirali vsenemštvu, končno so vendar prišli na nemškonacijonalni okus. Kar je najlepše, je veseli obraz, ki ga delajo nadvojvode in drugi, ki sicer dobro vedo, da Viljem gleda, da Habsburžane podjarmi. C. kr. krogi nas peljejo s polnimi jadri v Nemčijo.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: Iz nabiralnika števil. 30 v hotelu pri „Kroni“ K 20.50, ki so se naložile v občinski hranilnici. V omenjenem hotelu se je nabral v teku 10 dni ta znesek po večini od balincarjev, ki darujejo po 10% od dobička, ki ga imajo pri balincu v ta blagi namen. Priporočamo in apeliramo na vse narodno čuteče gospode gostilničarje, da posnemajo hotel „Ogersko krono“, ker le na ta način pridemo polagoma do zaželenega cilja. Na zdar! Na delo!

Prometno društvo v Postojni izda v prvi polovici meseca junija reklamno brošuro o Postojni in

jami in sicer letos v češkem jeziku. Tiskala se bo v 10.000 izvodih, in brezplačno razširjala potom češke in moravske deželne zveze za tujski promet, potom potovalnih pisarn itd. med češko potujoče občinstvo. Ker bo v brošuri tudi oznanilom odmerjen poseben prostor, se pozivljejo p. n. gostilničarji, trgovci itd. v Postojni kakor tudi iz okolice, da naroče pravočasno za svoja podjetja anonce, ktere sprejema prometno društvo v Postojni še do 30. t. m. Imenovano društvo daje tudi interesantom na zahtevanje glede reklamne brošure in glede anonc še nadaljna pojasnila.

Hrvatsko pevsko društvo „Lovor“ iz Voloske-Opatije priredi dne 30. t. m., t. j. na binkoštno nedeljo izlet v postonjsko jamo in priredi ob tej priliki v zvezi s svojim godbenim društvom koncert, katerega čisti dobiček se razdeli med istrsko in našo družbo sv. Cirila in Metoda. Izleta se udeleži 30 izvršujočih pevcev in ravno toliko godcev; a obenem jih bo pa spremlilo do 400 gostov — milih nam bratov Hrvatov in Slovencev iz Voloske-Opatije. Vsi ti se pripeljejo s posebnim vlakom v Postojno. Glede na ta obisk izletnikov in na požrtvovalnost vrlega pevskega društva „Lovor“ se je sklenilo od strani odposlancev iz Voloske in zastopnikov narodnih postonjskih društev sledeče: Vsa postonjska narodna društva se korporativno udeležijo sprejema dragih nam gostov na binkoštno nedeljo zjutraj okoli 8. ure ob prihodu vlaka. Po pozdravu se uvrste sledeče: godba, pevsko društvo „Lovor“ in gostje, narodna postonjska društva. V tem redu se

Listek.

Stoletnica bitke pri Aspernu in Eslingu.

Danes je minilo sto let od dne, ko se je vršila krvava bitka pri Aspernu in Eslingu, kjer je bil prvi-krat premagan Napoleon. Po predaji Dunaja 13. maja 1809, dal je Napoleon zgraditi mostove od otoka Lobava čez Donavo. Binkoštno nedeljo, 21. maja, je njegova armada dobila povelje, prestopiti na levi breg Donave. Nadvojvoda Karol, ki je z avstrijsko armado stal med Bizambergom in NUSDORFOM, je mirno čakal, dotlej, da se je bil zbral že velik del francoske armade, ki je takoj zasedla bližnje vasi Aspern in Esling. Nadvojvoda je imel 103 bataljone, 148 eskadronov, t. j. 75.000 mož in 288 topov. Ob 12. opoludne, ko je bilo prestopilo že kakih 50.000 Francozov, pa se je nadvojvoda Karol začel pomikati proti sovražnikom. Vnela se je kruta bitka med Aspernom in Eslingom, ki sta oddaljena komaj 2 kilometra, vse je bilo odvisno od konečne posesti teh vasi. Avstrijci so naskočili Aspern, ga vzeli, a trikrat zopet izgubili in pridobili, konečno ob 5. popoludne je ostal njihova last. Eslinga pa Napoleon nikakor ni mogel vzeti, tako hrabro ga je branila naša

armada. Po kratkem počitku se je 22. maja na vse zgodaj zopet začela bitka, iz 400 francoskih topov je grmelo na naše vojake in že se je nagibala zmaga Francozom. Zdaj pa je nadvojvoda Karol, ki je imel še 16 spočitih bataljonov nadomestnih grenadirjev, vdaril z njimi na Francoze. Z zastavo polka Cah v rokah, je sam korakal na čelu svoje armade in jo je tako navdušil, da je zmagoslavno prodirala naprej in da so se Francozi jeli odmikati od obeh vasi.

Francoze je zadela še druga nesreča. Vsled naliva je bila Donava silno narastla, ter provzročala nevarnost za nove mostove. Na povelje nadvojvoda Karola, so spuščali goreče grmade in bruna po vodi, ki so mostove zelo poškodovali. Napoleon je izprevidel, da se ne bo mogel združiti z onim delom svoje armade, ki še ni bil prestopil mostov. Umaknil se je na otok Lobav in od tam v Ebersdorf.

Ko bi ga bil nadvojvoda Karol sedaj zasledoval, bi bil Francoze morebiti popolnoma uničil. Akoravno je bila zmaga pri Aspernu jako častna, nam ni prinesla mnogo dobička, ker je Napoleon šest tednov pozneje zmagal pri Vagramu. Žrtve pri Aspernu so bile krute. Avstrijska armada je izgubila 23.340 mož, ki so bili ali mrtvi ali težko ranjeni, med njimi je bilo 12 generalov. Še več je pa padlo Francozov, namreč 44.373 mož.

odkoraka od kolodvora proti Postojni do Vilharjevega spomenika, kjer se vsa društva poklonijo „Notranjskemu slavcu“. Potem se ustavijo na vrtu hotela pri „Kroni“, kjer se bo zajtrkovalo. Ob 10. uri odkorakajo v istem redu v jamo; na povratku iz jame bo na plešišču godba zaigrala 3 plesne točke. Nato se vrnejo h „Kroni“ na kosilo. Popoldne ob 4. uri bo koncert in sicer ob lepem vremenu na vrtu pri „Kroni“, drugače pa v notranjih prostorih istega hotela. Vstopnina k temu koncertu znaša 1 K, izvršujoči člani posameznih društev v kroju ali z društvenimi znaki imajo prosto vstopnino. Program se bo dobil pri blagajni. Po koncertu bo prosta zabava. Vrle goste bomo spremili tudi nazaj na kolodvor. Natančneje glede te prireditve bodo sklenili vsi zastopniki narodnih postojnskih društev v seji, kar se bo objavilo. Upati je, da prihite tudi okoličani na to velikansko prireditev, posebno je to želeti od društev izven Postojne. Sveta dolžnost vseh Postojncev pa je, da se sprejema gostov in koncerta udeleže v kolikor mogoče največjemu številu. Pokažimo, da znamo ceniti resno in narodno delovanje drugih društev, sprejmimo vrle nam brate na jugu kar najsrčneje, da se še bolj utrdi bratska ljubav in vez, ki nas že od nekdaj veže z njimi!

Vsi izvršujoči člani pevskega društva „Postojna“ naj zahajajo sedaj prav redno in točno k skušnjam, da se bomo mogli tudi mi izkazati pred „Lovorjem“.

Pevsko društvo „Postojna“ se udeleži v večjem številu Slavčeve slavnosti v Ljubljani dne 27. junija in tudi v Idrijo pohiti v večjem številu na slavnost 25letnice bralnega društva v Idriji.

Velika pevska slavnost v Ljubljani. Izredno naklonjenost napram „Slavcu“ ob 25 letnici, sta izkazala gg. profesor Anton Funtek in profesor Anton Foester, poklonila sta društvu „Slavnostno himno“. G. Funtek je spesnil krasno himno a Nestor slovenskih skladateljev in častni član „Slavca“ g. Foester je zložil veličasten napev poln krasnih melodij in sicer za veliki zbor, soli in bariton. To bodo trije veliki pevski nastopi z različnim številom pevcev, torej krasen glasbeni užitek, ta glasbeni efekt pa bodo povečali še posamezni nastopi sodelujočih društev treh sorodnih slovanskih plemen.

Dijaki petega in sedmega razreda drž. gimnazije v Trstu so se pripeljali 8. t. m. v Postojno. Pod vodstvom profesorjev si je ogledal en del škocijanske votline pri Rakeku, druga polovica pa postojnsko jamo. — Pravljica o postojnski draginji se je izkazala kot neresnična. Za eno krono si je vsak ogledal jamo in dobil za skromno ceno izvrstno kosilo v hotelu „Ribnik“. Veselih obrazov so jo potem mahnili v Planino k izviru Unca in od tam na Rakek. Po njih lastnem zatrdilu še niso napravili tako lepega izleta.

K majnikovim izletom naših šolskih zavodov. Učenci oziroma dijaki naših učnih zavodov delajo pod vodstvom svojih gg. učiteljev in profesorjev takozvane majnikove izlete. Poleg neprisiljene zabave in primerne prostosti naj bi nudili ti izleti naši mladini

tudi kolikor mogoče koristi, s tem da se jo seznanijo s krasotami naših domačih krajev. Istih ne manjka nikjer; če jih ni nad zemljo, se jih pa dobi v bajnih podzemskih jamah. Zato bi opozorili naša šolska vodstva, da posvečajo več pozornosti zlasti naši Notranjski, kar se tiče podzemskih čudežev, gotovo nima para na svetu.

Gospod Julij Cencič, nadučitelj v Vremah in gdč. Mimica Može iz Dolenjevsi sta naklonila povodom svoje poroke izobraževalnemu društvu v Dolenjivasi pri Senožečah vsak po 20 K. Društvo ju je sprejelo kot ustanovna člana ter jima tem potom izreka najiskrenejšo zahvalo.

Slovenski sporedni oddelki učiteljišča v Kopru bodo odtlej v Gorici.

Kupite svojemu fantiču Rapetovo knjigo „Dane“. Cena 1 K, s pošto 1 K 16 h. Spis je odlikovan in tudi to zasluži. Opisano je življenje malega Daneta, ki je bil v Ljubljani pri teti, kako se je izgubil za pokopališčem itd., kako se je izučil, da je postal strojevodja itd.

Vojaške oblasti plenijo na vojake naslovljena pisma s kolkom 20. septembra 1908. Kličejo naslovljence k raportu in jih pikajo z besedami: Vam bomo bomo že dali nedolžne šertve!

Rimska postojanka na Pivki. O tem, kdaj in po kom je bilo obljudeno z obzidjem obdano taborišče na vrhu hriba „Gradišče“ poleg železniške postaje v Št. Petru, se dosedaj ni vedelo nič gotovega. Zadnje dni tam najdeni novci pa svedočijo, da je bilo to že v tretjem stoletju. Na enem teh novcev se nahaja dobro vidna podoba mladega moža z nadpisom „Alexander“, na drugem pa „Avrelianus“; na dveh so nadpisi deloma pokvarjeni, podobe pa razločno vidne; eden je za nevesčaka popolno nerazločen; vsi pa kažejo, da so iz dobe raznih rimskih cesarjev. Če se vzame, da je vladal Aleksander Sever 222. do 235. l., Avrelijan pa 270. do 275. l. po Kristusu, se sme soditi, da so bili v tretjem stoletju Rimljani tukaj; mogoče še poprej, kajti lansko leto je bil pri Radohovi vasi na neki njivi najden srebrn denar z razločno podobo in nadpisom „Avgustus divie“ (Avgust božanstveni), ki je vladal rimsko cesarstvo 30 let pred in 14 let po Kristusu. — V omenjenem taborišču se je na krtinah našlo tudi več drugih predmetov, kakor: kos bronastega prstana, zrna od korale, biser od prstana z vrezano podobo, poseben kinč iz bakra, bakreni gumbi, razni železni žebliji in drugo. Umestno bi se bilo zavzeti za preiskavo vidnih krajev tedajnih bivališč, kajti misli se, da se dobi v dnu marsikaj zanimivega od iste dobe, tudi grobišče bi se našlo. — Kogar bi ta stvar zanimala, se lahko oglasi pri lastnikih zemljišča v Hrastji ali pa za posredovanje pri Val. Krašovec v Radohovi vasi, ki tudi hrani vse zgoraj imenovane najdene reči.

Vel. g. Josip Kaluža nam je poslal 19. aprila 2 K 20 h za družbo sv. Cirila in Metoda.

Svoji k svojim! Češki poslanec Klofač je 30. oktobra 1908. govoril v seji avstr. delegacije tako:

Uporabljajoč poslansko imuniteto v to, da kličem z gromovitim glasom vsemu narodu, naj se ravna po načelu: „Svoji k svojim“, posebno zdaj strogo in vedno, da ne obiskuje nemških in nemško-židovskih trgovin, da ne kupuje tujih izdelkov in tako uveljavi moč kot kupec, kar zamore v odličnem trenutku napraviti čudeže, če tudi na nas pošiljajo orožnike in vojake. Ti nas morejo razganjati in raniti, toda niti z artilerijo niti z divizijami konjenikov nas ne more nihče prisiliti, da bi zahajali v prodajalne sovražnikov, katerih sini nas sovražijo ter jim nosili težko zaslužene groše. Zločinec proti češki stvari je sedaj vsak, kateri bi ravnal drugače. Niti vinarja več onim, ki nas zasramujejo in žalijo. Ponavljam niti ena češka noga ne sme več v trgovino onih, ki pljujejo na vse, kar nam je sveto in drago. Čeh mora podpirati Čeha, Čeh mora kupovati pri Čehu.

Ustanovitev „Zveze slov. izobraževalnih društev v Ljubljani“.

Čutimo potrebo po ustanovitvi središča za naše čitalnice, knjižnice, bralna in druga izobraževalna društva, iz katerega naj bi se vse naše izobraževalno delo vodilo, poživiljalo, krepilo. — Tjakaj pa, kjer naših izobraževalnih organizacij še ni, naj bi se zaneslo začetke ljudske izobrazbe.

Snujoča se „Zveza slov. izobraževalnih društev“ v Ljubljani hoče organizirati s centralno knjižnico na podlagi enotnega kataloga vseh zvezi pripadajočih knjižnic izposojanje in menjavanje knjig ev. celih knjižnic. Posredovati hoče za svoje člane pri nakupovanju knjig, časopisov, knjižničnega, in drugega čitalničnega inventarja. Ustanoviti in voditi namerava arhiv gledaliških iger ter pomagati svojim članicam pri prirejanju gledaliških predstav s preskrbovanjem igralskih moči, režiserjev in gledališkega inventarja (obleke, kulis itd.). Pospeševati hoče predavateljstvo, bodisi, da preskrbuje svojim članicam predavatelje, bodisi, da sama prireja shode, poučne izlete, razstave, analfabetske in druge poučne tečaje. Ustanavljati hoče nova izobraževalna društva, osobito v kulturno najbolj zapuščenih krajih. Ena glavnih nalog pa bode seveda nadzorovanje vseh, Zvezi pripadajočih društev.

Redni člani „Zveze“ morejo postati le slov. izobraževalna društva na Kranjskem, ki so se priglasila pri Zvezinem odboru in ki jih je le-ta sprejel. „Zveza“ prične svoje delovanje, ako ji pristopi vsaj deset čitalnic, knjižnic, bralnih ali drugih nepolitičnih društev. Do ustanovnega občnega zbora sprejema člane pripravljalni odbor „Zveze slov. izobraževalnih društev“ v Ljubljani.

O vseh drugih podrobnostih, osobito o plačevanju prispevkov posameznih članic, ukrepa občni zbor.

Za pripravljalni odbor:

Josip Breznik,

Adolf Ribnikar.

Narodno gospodarstvo.

Zatirajte jabolčnega cvetnega rilčkarja. Ta, našemu sadnemu drevju zelo nevarni škodljivec je kakega pol centimetra dolg hrošček rilčkar, rjave barve s svetlejšimi poševnimi progami na roženih krilcih. Samica tega hrošča znese na popje našega sadnega drevja meseca aprila in maja, kacih 40 do 60 jajčic, iz katerih se v teku osmih dni izvleče mali črvički, kateri nam obžro vse cvetne prašnike ter s tem povzročijo našim sadje-rejcem občutno škodo. Zatira se ga na ta način, da se meseca maja zgodaj zjutraj ali pozno zvečer pregrne pod sadno drevje kake bele rjuhe ali plahte ter se drevo nekoliko potrese, da padejo hrošči v spodaj nastavljeno rjuho, ter se isto delo nekolikokrat ponovi. Nabrane hroščke se skupaj zbere in uniči. Le ako bomo intenzivno zatirali tega škodljivca, ga zamoremo s časom nekoliko uničiti, drugače se nam lahko preveč razmnoži.

Pokončujmo majeve hrošče! Majeve hrošči so letos vsled izredno gorkih pomladnih dni prišli v nešteti množinah iz zemlje na dan. Zatorej je naša nujna dolžnost, da zatiramo tega škodljivca, kar je v naših močeh. Vsako jutro jih je po možnosti otresati in uničiti. Ta škodljivec ima pri nas izredno veliko paše na gozdnih in sadnih drevesih. Pokončujmo ga toraj v vso silo?

Za zobe. Kakšna bode zobna ščetka? Bolje je, da je mehka kot pa trda, posebno pri nežnem zobnem mesu. Kako naj si čistimo zobe z ščetko? Pri gorenjih zobeh od zgoraj navzdol, pri spodnjih od spodaj navzgor, torej vedno proti ostrini. V tej smeri se namreč napravljajo zobne stanice. Ako si čistimo zobe na omenjeni način, spoznamo, da se izgube takoimenovane serši (Weinsteinablagerung) v najkrajšem času in brez drugih pripomočkov.

Elektriška vas.

Ceški kmetje začenjajo že splošno in dobro spoznavati, kako bi se dale zboljšati razmere, in odkod dobiti v ta namen pomoči. Vstanavljajo čim dalje tim mnogobrojnejše zadruge v najraznovrstnejše namene. Začenjajo rabiti za obrat svojih strojev elektriko, katera jim more izkazovati najtočnejše, najcenejše in najkomodnejše usluge. Iz podobnih vzrokov je nastala pred kratkim tudi „Zeljarska zadruga“ v Vjekoših pri Kraljevem Gradcu, ki si je vzela za nalogo, racionalno izrabiti svoj najbolj gojen pridelek, zelje. Ta slučaj je zanimiv nad vse, zato mu posvečamo tu malo mesta. Vjekoše je vas, ki šteje okrog 400 prebivalcev in 50 hiš, večinoma kmetij. S pridelovanjem zelja se pečajo tam vsi posestniki polja. Obratni motor, ki je postavljen v zadružni ribežarni za zelje, rabijo tudi za proizvodnjo elektriške sile in od 50 hiš v občini je 42 odjemalk elektrike. Elektrarna je stekla dne 15. vel. srpana 1907. ter je umeščena v prizidku pri zeljarni; naftovi motor, močan 12 HP, žene generator za enosmerni tok. Ta žene stroje v zeljarni in je razpeljan

po celi občini za svečavo in obrat gospodarskih strojev. Tok se računa po množini, katero namerijo števcji za svetlobo (skup z prispevkom za števce) po 80 vin. za kilovatovo uro, za pogon 40 vin. Žarnic imajo 223, od teh sveti 20 z močjo 10 sveč, 10 po 5, ostale po 16. Pogon naftovega motorja velja na 1 H in 1 uro po narejenih poskusih okrog 4 vin. (Torej $12 \times 4 = 48$ vin. za uro). Prevozna elektromotorja imajo v občini 2, eden na 7.5 H in 1100 obratov za mlačvo in šrotiranje, enega na 2.5 H in 650 obratov za reznice, sesalke itd. Razven tega je 5 H stroj na ribežnem stroju in 2.5 H naravnost spojen s sredobežno sesalko za vodo v ribežarnico, dalje prenosen zaseben motor na 3 H, dva električna likala, en stroj za kuhanje in električna peč. Občinskih žarnic je 14. V prvem nadstropju združnega poslopja je ribežarnica. En voz za drugim privaža cele kupe krasnih zeljnatih glav, zrastlih na rodovitni „Zlati progi“, katere skladajo z vozov na asfaltni pod. Na podu je nizka, prevozna miza, prosta, na kateremkoli prostoru, samo nekaka vrv je privezana nanjo. V ravnini mizne plohe vidimo špiralne nože, na obeh straneh dva stebra s svedri. Svedra sta za izrezavanje štremljev iz zelene glave, z nožem se glave razrežejo. Pri tej mizi stoje tri delavke, ukusno in čisto oblečene. Ena iz njih obrne držalo na mizi, noži in svedri se veselo zavrti, in druge dve sedaj ne morejo dosti hitro podajati glave. Dve delavki vrtate trdi štremlj in mečete glave pod nože, ki režejo drobne enakomerne zrezke. V kratkem času izgine velikanski kup zelja, katero leti razrezano skozi strop v prostor, ki leži pod ribežarno. Voz malo premaknejo do drugega kupa in v kratkem izgine zopet ta. Ta naprava se žene elektriški. Pod mizo je pritrjen na ploho motor, h kateremu drži ona vrv, in ki žene jermena, svedre in nože. Mora se premakniti le majhen držaj, in cel stroj naenkrat oživi. V 7 minutah je zribano 190 kil zelja, motor je dal nekaj čez 1 H in porabil ta čas električnega toka za 2 do 3 vin. Da se razreže 100 kil zelja, velja torej 1.23 vin. Koliko dela, truda in nesnage je, da se zreže 100 kil zelja ročno! Skozi luknje v stropu pada razribano zelje v pritlično kisalnico na velike mize, kjer se nasoli, nato pa nalaga v velike kadi. V kadeh se zelje stiska, kar delajo delavci v ogromnih, čistih lesenih cokljah, ki imajo usnjate golenice do čez kolena in ki so z neprestanim umivanjem vzorno čiste. Vsa manipulacija z zeljem je v vjekoški zeljarni izredno snažna, tako da niti največjega sitneža pri obisku v zavodu ne preseneti ničesar, kar bi mogoče vzbujalo gnjus. V združnem poslopju je še ugodna pisarna, prijetno kurjena z električno pečjo. Ta mala občina je križem kražem prepletana s žico. Skoro do vsakega poslopja drži napeljana žica in po stanovanjih imajo kmetje čez 200 žarnic; zvečer vidimo celo vas razsvetljeno z električno lučjo. Dvorišča, lope, hlevi in podi zvečer niso opuščeni, kot pred, ko je bilo nevarno hoditi tje z petrolejkami. Gospodarji pravijo, da se čez dan po zimi napravi več dela, in posli boljše delajo,

ker se boljše vidi. Izginili so geplji, ta sredovečna mučila, ki poneumijo živino. Človek gre po občini — kaj brenči? Stopi bliže in zagleda majhen prevozen motorček, zvezan z dolgo vrvjo z žico, jermen se dene na mlatilnico in naenkrat se veselo zavrti. Na števču se pogleda številko, predno se začne in konča, gospodar si zapiše to v knjižico, in prevozni motorček si zopet drug odpelje. Ni slišati pokanja z bičem, preklinjanja, nepravilnega pogona, ni saj, vode, oglja; mir vlada in petje delavcev se razlega okrog. Imajo dva taka motora, enega za večje mlatilnice, enega za manjše. Z večjim se omlati 450 kg očiščenega žita za uro, kar velja okrog 80 vin., z malo 270 kg nečiščenega žita za 37.5 vin. Sem hodijo strokovnjaki, praktični gospodarji, profesorji, gospodarski učitelji z Moravskega, Galicije, Nemškega in Ruskega gledat, kako si zna češki kmet pomagati — sam. Za napravo vsega tega se je najbolj potrudil vaški župan, gospod Černi.

Po svetu.

V haremu pri veselici. Gospa, ki je bila povabljenaa za časa ramazana (turški post, ki je le podnevi post, ponoči pa pust) v harem sultanove sestre, poroča: Za veselico sem se okrasila z živordečimi rožami ter modrimi in rumenimi orhidejami, katere sem spletla v venec. 6 veslačev v belih oblekah nas je čakalo na pristanu. Peljali smo se čez „Zlati rog“ mimo Leandrovega stolpa in mimo starega serajla, v katerem stanuje tisoč sultanovih ljubic. Pričakoval nas je evnuh, velikanski zamorec v dolgi črni zapeti suknji, na obeh straneh sta stala ob njem dva prav mlada moža z bakljami v rdečih oblekah. Evnuh se je priklonil ter dejal v pozdrav roko od tal k ustom in k čelu. Stopila sem v paviljon. Tenke indijske preproge so krasile tla, beneška zrcala pa stene. Odtod smo stopili na vrt. Magnolje so dišale, slavčki so peli, pred mano pa je stopal velikanski zamorec z rdečima mladeničema. Na drevesu je sedela opica, ki me je gledala ter mi segala v lase. Prišli smo do haremskih soban. Strope so držali beli alabastrovi stebri, krog in krog so bile stene iz svetlega marmorja izrezane, v sredi sob pa baseni, v katere je tekla dišeča voda. Ob stenah mehki divani, na zidovih prekrasno vezene preproge, prepletene z biseri. Končno sobica, koje vrata so iz slonove kosti in kljuka iz zlata. V tej sobici je bila sultanica. Ljubeznivo toda dostojanstveno me je pozdravila. Bila je žena 40 let v globoko izrezani češnjevordeči obleki, obrobljeni na prsih z diamanti. Na glavi so se tudi svetile zlate niti in biseri. Druge turške žene so navadno bolj debele — ta je bila vitka in blede — toda lepa. Pili smo čaj — potem se je pričela veselica. Psalterjon, trijangle in mandoline so zasvirale, ženski glasbeni zbor je izvajal z njimi temnožalostne harmonične melodije, katere je včasih prekinila čudna disonanca. Krasen svilen zastor se je dvignil. Vstopilo je mlado dekletce — na glavi je imela biserno krono, s katere

je padala z zlatom pretkana tančica. Dekletce je začelo plesati, tančica je padla na tla. Nisem še nikdar videla lepšega dekleta kakor je to. Oči črne kot črni plameni v obrazu, nežne rumene barve kot tejaroža, obrvi ozke in visoke kakor ščip na nočnem nebu, lahno napete prsi na koncih nekoliko pozlačene, na nogah krog gležnjev zlat obroček, ki se je premikal ob vsaki kretnji. Ples je bil vedno hitrejši in hitrejši, plesalki se je pridružila druga ravno tako lepa toda krasno oblečena deklica. Molčeče sta se klanjale — pantominično izvajale igro med plesom, ki je predstavljala poželjenje — odrekanje in končno privoljenje. Potem smo šli jest. Z rožno vodo so nam sužnje polile roke. Na mizi je bilo polno turških in evropskih jedi. Sultanica je jedla na turški način z rokami, katere je čistila z dvema ruticama. Sultanica mi je rekla, da žive Turkinje zadovoljno in da bi haremska žena ne hotela menjati s prosto Evropejko. Nisem ji mogla potrditi tega, saj se je govorilo ravno tiste dni, da je Turek ustrelil mlado ženo, ki je hotela bežati iz harema, seveda zaradi tega, ker je nje srce vzljubilo drugega. Vprašala sem tudi, ali je res, da ljubosumni Turki utopijo žene v vrečah zašite v Bosporu. Sultanica pa je menila, da je to močno pretirano. Proti jutru smo se poslovili. V Galati se je že gibalo. Petdeset psov se je podilo po ulicah, išoč mesa in odpadkov. Glasno so vpili prodajalci na trgu. Turek, ki se pokori s težkim kamnom, katerega si je z vrvjo privezal krog vratu, je korakal proti Stambulu. Grški in armenski menihi z visokimi kapami in dolgimi črnimi tenčicami so šli mimo mene. Smrad ovčje masti mi je legel na pljuča. Vedeževalka je razlagala prihodnost vojakom. Brezzoba usta, v rdeče cunje zavita sloka postava mi je pred očmi, kakor tudi gobovec, ki me je prosil milodara. — Domotožje se me je lotilo.

Železniška nesreča se je zgodila pri Pesnici blizu Maribora. Kdo je kriv ni dognano. Čuvaj Frange trdi, da mu je dal aspirant Zlonski povelje, da je postavil signal na „prosto pot.“ Zlonski trdi, da tega ni naročil.

K naboru v Litomericah je bilo par nemških mladeničev poklicanih s češkimi pozivi. Nemški listi javljajo ta grozoviti zločin ter imenujejo tudi vodjo okr. glavarstva, ki se je tako pregrešil.

Prepoved nabiranja denarja v narodne namene na cesti. Dne 15. maja so hoteli Čehi nabirati od 1/2 6. do 1/2 8. ure prispevke za narodne namene na cesti. Policija je to nabiranje prepovedala.

Dunajski občinski svet na potovanju. Zagrebški občinski svet je dovolil 15.000 K za sprejem župana Luegerja in občinskih svetnikov. Zagrebško občinstvo se je upiralo temu ukrepu, hrvaški listi grajajo preveliko gostoljubnost.

Nemci kradejo slovenske otroke. Hrastniška šulferajnska šola je izletela v Celje. Hrastovo zelenje na klobuke in hajl-vpitje so učitelji zapovedali. Večnoma so to otroci slovenskih staršev!

Nemški cesar v Avstriji. Vsa avstro-ogrška eskadra se je peljala nemškemu cesarju daleč naproti in ga spremila do Pulja. Od Pulja do Dunaja je bila vsa proga zastražena. V spomin na ta prevažni dogodek ali pa morebiti na nesrečno prusko avstrijsko vojno — hočejo Dunajčani postaviti spomenik. Tako so končno tudi Dunajčani z Luegerjem v taboru vsemcev.

Cesar je v Budimpešti baje lastnoročno črtal ime Teodorja Batianija iz avdjenčne liste. Ali se je spomnil Ludvika Batianija, ki je bil 5. oktobra 1849 obsojen na smrt.

Po sklepu lista.

Postojna — mesto. Cesar je z odlokom z dne 9. t. m. povzdignil trg Postojno v mesto.

Loterijske številke.

Dunaj 15. maja	87	45	65	49	81
Brno 19. maja	17	50	48	3	44

Zahvala.

Povodom smrti ljubljenega očeta, tasta in starega očeta

Jurija Ivančič-a,
posestnika,

nam je došlo tolikanj tolažilnega sožalja, da nam ni možno vsem se zahvaliti. Zato izrekamo tem potom vsem, ki so nas tolažili v teh bridkih urah na ta ali oni način ter spremili blagega pokojnika do groba našo najsrčnejšo zahvalo.

Na Uncu, dne 19. maja 1909.

Žalujoči ostali.

Otročiči: Jed iz
Pekatet,
je boljša kot med.

Slab želodec ne prebavi ničesar

ter povzročuje, da smo brez pravega teka, da boli želodec, da nam je slabo, da boli glava. Prav gotovo pomagajo proti temu

Kaiserjeve Metne Ka ramele.
Zdravniško preizkušene.

To sredstvo oživlja, pomaga prebaviti in krepi želodec.

Zavitek 20 in 40 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčič**, Postojna; **A. Bohinc** in **U. pl. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**, Novo-mesto; **D. Pirc**, Idrija.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašeljhripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu
naj kupi zdravniško priporočene**Kaiserjeve** prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčič**,
Postojna; **A. Bohinc** in **U. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**,
Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.**FRANC KRAIGHER**krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

== Postrežba točna. ==

**Rodoljubi, podpirajmo le do-
mače trgovce in obrtnike!**V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“**ČEŠKO PIVO**Češke delniške pivovarne v
Č. Budejevicah

■ ■ ■

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
na Kranjskem.**Svoji k svojim!**

Priporoča se slovenska trgovina

Janko Česnik

Ljubljana, Lingarjeve ulice

Zaloga svilnatega blaga za bluze in obleke.**Zaloga** modnega blaga za ženske bluze in obleke.**Zaloga** modnega blaga za moške obleke in površnike.**Zaloga** perilnega blaga, platno, šifon, inlet, domestik v vseh širjavah.**Zaloga** raznovrstnih preprog linoleum, volnenih tapestu, jute i. dr.**Zaloga** zaves, čipkaste bele, krem in barvaste.**Zaloga** garnitur, volnenih in doma izdelanih odevi i. t. d.**Cene nizke! — Poštena postrežba!****Singer ,66'**

najnovejši in ==

== najpopolnejši

šivalni stroj.

Singer

šivalne stroje

dobite samo po naših

prodajalnicah.

Singer Co. del. družbe za šivalne stroje

Kočevje, Glavni trg št. 79.

Zastopnikvaljčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja
Slavoj Jenko ima zaloge za odjem na debelo
v Trnovem in Podgradu.

== Trgovci: „Svoji k svojim.“ ==

Trpežni folcnavadno strešno opeko „Kavljar“ in
zidno opeko izdeljuje ter ima v zalogi**Karol Jelovšek**

e. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmann, Ljubljana.

Priporoča za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. =
 Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluze. Najrazličnejših vrst batisti, sateni,
 kambriki. = Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh
 vrst. = Fine garniture, odeje, preproge in zavese. = Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 — dopoludne. —

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.